

Кузнецов Роман Михайлович,
*аспірант кафедри професійної освіти та
технологій сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ФАКТОРИ ВПЛИВУ

Виклики часу переконують, що будівельна галузь в Україні – одна із стратегічних, оскільки від темпів та ефективності її розвитку залежить злагоджене функціонування багатьох інших сфер – економічної, машинобудівної, металургійної, деревообробної, дорожньо-транспортної, хімічної тощо. Окрім цього, рівень прогресу будівельної галузі формує потенціал всієї соціальної інфраструктури країни. Важливість «розвитку будівельної галузі полягає у взаємозв'язку її практично з усіма галузями народного господарства, оскільки будівництво є як виробником і постачальником основних засобів для всіх галузей народного господарства, так і споживачем продукції багатьох із них» [1, с. 7]. Сьогодні на функціонування будівництва негативний вплив має війна та її наслідки, з-поміж яких виокремлено: значне пошкодження будівельних споруд, зменшення обсягів фінансування, порушення будівельної логістики, високий рівень інфляції та рецесія (спад економічної активності); зниження виробництва будівельних матеріалів, обмаль запитів на придбання житла, скорочення житлового будівництва, зменшення на ринку будівництва закордонних інвесторів, від'їзд кваліфікованих спеціалістів за кордон, вихід на заслужений відпочинок («<...> до 2025 року нестача працівників будівельної галузі перевищить мільйон» [2] осіб), низький рівень зацікавленості випускників закладів загальної середньої освіти, професійно-технічних училищ, коледжів у здобутті вищої освіти за спеціальностями будівельної галузі, галузі Освіта, педагогіка спеціальності 015.31 Професійна освіта.

Аналіз наукових фахових джерел (І. Адамська, Л. Алавердян, М. Боровик, Я. Вішня, І. Волохова, Г. Жовтяк, О. Коба, О. Паламарчук, С. Петришина, О. Романенко, Н. Серьогіна та ін.), документів державної ваги (матеріали «Інформаційної довідкової системи “Будстандарт”», «Конвенції про безпеку та гігієну праці у будівництві» тощо) засвідчує, що пріоритетність в Україні будівельної галузі потребує її відновлення за всіма напрямками. Відтак, незважаючи на безпрецедентні виклики, в Україні передбачено систему альтернативних заходів як факторів впливу на модернізацію будівельної галузі під час війни та після завершення її: 1) тісна співпраця держави та бізнесу; 2) залучення інвесторів та «підвищення ділової активності будівельних підприємств» [1, с. 11]; 3) аналіз кадрового стану, оновлення та забезпечення будівельної галузі фахівцями; 4) співпраця закладів вищої освіти (далі – ЗВО) із державою, іноземними компаніями, стейкхолдерами щодо підготовки у ЗВО висококваліфікованих кадрів як із будівельної галузі, так і з галузі 015 Професійна освіта (спеціалізація Будівництво та зварювання); 5) співробітництво ЗВО на умовах укладених угод із країнами-партнерами, які долучаться, за словами Дениса Шмигала, до відбудови українських міст. Передбачено, що Німеччина працюватиме над відбудовою Чернігівської області, Канада – Сумської, США та Туреччина – Харківської, Чехія, Фінляндія та Швеція – Луганської, Бельгія – Миколаївської, Швеція та Нідерланди – Херсонської, Швейцарія – Одеської, Норвегія – Кіровоградської, Австрія – Запорізької, Польща та Італія – Донецької [4]; 6) вивчення і ретельний аналіз ЗВО, які здійснюють підготовку майбутніх спеціалістів будівельної галузі та педагогів із професійного навчання за спеціалізацією «Будівництво та зварювання», вимог інвесторів, будівельного бізнесу, освітнього та будівельного ринку праці до загальних і фахових компетентностей фахівців, результатів навчання.

Безперечно, значний вплив на тенденції розвитку галузі будівництва в Україні матиме ефективне формування готовності майбутніх бакалаврів із професійної освіти

(спеціалізація Будівництво та зварювання) до використання інноваційних технологій. Сучасні досягнення загальної, професійної педагогіки, психології, методики навчання різних освітніх компонентів засвідчують, що під час опанування інноваційних технологій актуальності набувають методики, які скеровують на комплексний підхід до формування означеної готовності. Із-поміж таких методичних інструментаріїв варто, на нашу думку, виокремити:

1) методику аналітичної й усвідомленої роботи з інноваційними інформаційними кейсами, текстами, будівельними проектами, інструкціями тощо; формування здатностей окреслити комунікативний авторський задум та розробити сумісно-власну програму дій з аналізованими кейсами, дослідити метакейсовий взаємозв'язок; основна мета методики – орієнтування в інноваційному матеріалі новітніх технологій, розуміння їх сутності та алгоритму впровадження;

2) методику розв'язування пізнавальних суперечностей як підґрунтя розвитку критичного мислення та пошуку ефективних результатів упровадження інноваційних технологій у розвиток будівельної галузі, у систему підготовки педагогів професійного навчання; означена методика сфокусовує увагу здобувачів освіти на відповідних суперечностях, які простежуються чи їх потрібно самостійно з'ясувати; приміром, суперечності між державою та будівельним бізнесом, їх вплив на впровадження інноваційних технологій; суперечність між ефективністю застосування в будівельній галузі робототехніки (автоматизованих багатофункційних технологій) та висока вартість роботообладнання; суперечність між класичними та сучасними будівельними проектами, інструментарієм створення тощо;

3) методику вправного кліпового сприйняття навколишнього, неосяжної кількості інформації, швидке *click*-опрацювання побаченого, почутого, написаного тощо; запровадження цієї методики є неминучим, оскільки сьогодні молоді люди «<...> сприймають довколишній світ не як цілісну картину, а фрагментарно, як набір подій і фактів, інколи зовсім не пов'язаних між собою <...> сприймають нову інформацію зовсім інакше <...> Їм притаманна швидка реакція, креативність і багатозадачність, вони одночасно можуть робити кілька дій: читати, переглядати новини, дзвонити» [3]. Останню методику співвіднесено з інноваційною технологією кліпового навчання. Переконані, що майбутні педагоги професійного навчання під час роботи зі здобувачами освіти послуговуватимуться цією методикою, будуть візуалізувати, аргументувати, поєднувати навчальну роботу із символами, схемами, формулами. Принагідними стануть прийоми будівельних експериментів, навчальних досліджень, розв'язання суперечностей, проблемних ситуацій.

Отже, в умовах невизначеності, суттєвих економічних змін, геополітичних конфліктів динаміка будівельної галузі спонукає всіх, причетних до її функціонування, і педагогів-інженерів професійного навчання зосібна, до пошуку різних моделей сталого розвитку будівництва в Україні, до реалізації цих моделей на засадах залучення досвіду розвитку інших галузей та впровадження інноваційних технологій.

Список використаної літератури

1. Адамська І. Сучасний стан і тенденції розвитку будівельної галузі України. *Вісник Тернопільського національного технічного університету*. 2015. №1 (77). С. 7–15.
2. Паламарчук О., Петришина С. Будівельна галузь України: стан та прогнози. *Економіка та суспільство*. 2023 (51). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-45> (дата звернення: 14.10.2024).
3. Тактика проти стратегії: феномен сучасності – кліпове мислення. *Урядовий кур'єр*. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/taktika-proti-strategiyi/> (дата звернення: 14.10.2024).

4. Що допоможе будівельній галузі пережити 2023 рік: думка фахівців. URL: https://realestate.24tv.ua/shho-dopomozhe-budivelny-galuzi-perezhati-2023-rik-dumka-fahivtsiv_n2239796 (дата звернення: 15.10.2024).